

LEGEKUNSTEN

NR 4 • 2013 • 23. Årgang

Advokat i NPE:
**Avtalespesialistene
gjør flere feil, men
vanskelig å beklage**

NYHETER OG AKTUELT:

Strengt i Helse Vest:
Overlege sa opp jobben

Testamente:
Flere ti-talls millioner
til øyelegene

Drømmejobben:
Møt klaffe-leverandøren
med en fot i hver leir

Kanalspesialistene
i Bergen:
Faglig fellesskap-
det beste for alle

FAGLIGE UTFORDRINGER:

Tarmen og leverens farmakogenetikk

KROPP OG SJEL:

Om det tragiske i medisinen

Bent Stiansen med velsignet kalkun

- Det skjedde i de dager

“Kommunikasjonssamfunnet ” og legene

Gjør du et søk på nettet vil du finne at “kommunikasjonssamfunnet” i de aller fleste definisjoner knyttes til teknologi - internett og mobiltelefoni. Det speiler en virkelighet som består av gigabyte, prosessorer og båndhastighet. Litt slemt sagt er ordet et retorisk grep som først og fremst ser ut til å ha som formål å være salgsutløsende for IKT-produsenter. Vi kjenner alle til presset på oss til ikke å fremstå som bakstreverske og umoderne - skal du leve i dette samfunnet, må du henge med i kappløpet om de nyeste duppedittene. I julestria blir slikt mer synlig enn ellers i året, forventinger om kostbare kommunikasjonsprodukter under treet tapper både krefter og lommebøker.

Men kommunikasjon dreier seg om mer enn elektronikk. For mer enn tretten år siden publiserte Tidsskriftet artikkelen “Er det risikabelt å beklage?” som blant annet berørte misforståelser i møtet mellom lege og pasient. En av de intervjuede var Trond Markestad, medlem og senere leder for Rådet for legeetikk som hevdet at noe av “grunnen til misforståelsene er at legen blir usikker eller redd, og unnskylder seg eller blir aggressiv, istedenfor å beklage på en faglig og saklig måte.” Markestad etterlyste bedre rutiner for journalføring og endring av systemer for å fange opp feil og lære av dem:

Pasienten og pårørende har krav på å få vite om hendelser som kan påvirke prognosen eller utsiktene til bedring. Foruten å journalføre slike hendelser, er det legens etiske plikt å informere. Forsøk på å forklare først etter at skaden har vist seg, blir møtt med mistillit. Er det snakk om en påregnelig komplikasjon eller skade, er det viktig med god informasjon før behandlingen igangsettes, for å forhindre at det oppstår mistillit i etterkant, sa han i intervjuet.

Det dreier seg om kommunikasjonssamfunnets andre ansikt – menneskelig nærkontakt. I dag er Markestad avtroppende leder i rådet etter å ha vært leder de siste åtte årene. Og han er optimist på vegne av norske leger. I en samtale jeg nylig hadde med ham, uttrykte han stor begeistring for måten studier og sykehusrutiner er lagt om med tanke på å kommunisere på en bedre måte. – Kulturen har endret seg, mente han. Legene vrir seg ikke lenger unna, de venter ikke på at klagene skal komme, men oppsøker aktivt pasientene dersom feil har forekommet. Etikkforedrag for leger og legestudenter trekker fulle hus. Riktignok er det fortsatt mye skam knyttet til feil, men mange glemmer at det å beklage overfor en pasient ikke er det samme som å innrømme skyld. Misforståelsene behøver dessuten ikke alltid å være knyttet til pasientens oppfatning – de kan like gjerne være legens, var Markestads påstand. - Alvorlighetsgraden i tabbene behøver heller ikke alltid å være så stor, det som er av større betydning er pasientens eller de pårørendes følelse av å bli krenket og deres behov for å få ryddet opp.

Dette samsvarer med mine opplevelser som “klagemottaker” i rollen som helsejournalist. Legearroganse har vært et tilbakevendende ankepunkt fra mennesker som bruker mediene som en siste utvei til å bli møtt med empati. Så langt jeg kan se samsvarer dette også med inntrykkene fra NPE slik de kommer til uttrykk i en artikkel i den foreliggende utgave av Legekunsten. Sikkerhetsopplæringen er blitt bedre og sykehusene er, lang mer enn før, villige til å lære av sine feil. Når det gjelder avtalespesialistene og de helprivate er ISO-sertifisering blitt stadig vanligere. Fortsatt er likevel mye ugjort. Økningen i antallet klager for denne legegruppen har økt de siste årene. I dette kan det ligge stoff til flere nyttårsforsetter i det vi nærmer oss 2014.

Godt Nytt År.

Lottelise Folge
Ansvarlig redaktør

Strengere anbudsbetingelser i Helse Vest:

OVERLEGE SA OPP JOB BEN PÅ HAUKELAND

– Det var trist å måtte si opp en jobb jeg trivdes i, der jeg var ønsket og hvor jeg følte at jeg hadde noe å bidra med, sier tidligere ønh-overlege på Haukeland.

TEKST OG FOTO: LOTTELISE FOLGE

– Det var ingen realitet i min arbeidssituasjon som skulle tilsi at dette kunne bli en konflikt, sier overlege Stein Helge Glad Nordahl. Han ble mildest talt overrasket da han fikk beskjed om at Helse Vest hevdet at det kunne være en habilitetskonflikt på grunn av jobben hans på Haukeland. Han kunne, i følge Helse Vest, ikke være i 50% stilling som overlege i Nasjonal kompetansetjeneste for vestibulære sykdommer og samtidig være offentlig avtalespesialist som leverte inn tilbud på operative inngrep i egen praksis.

HELSE VEST STRENGERE ENN ANDRE

Overlege Glad Nordahl har jobbet på Haukeland siden 1991. Den nasjonale tjenesten han leder fungerer som en kompetansetjeneste for hele landet og finansieres av staten. – Men i og

med at jeg også har en helt legitim avtalepraksis og i tillegg har vært med på eiersiden i et lite privat sykehus som jeg har bygget opp fra denne praksisen, innførte Helseforetaket som det første i landet ytterligere restriksjoner som er strengere enn det lovverket og forskriftene tilsier, mener Nordahl. Det betyr at dersom man skal inngi et tilbud, aksepteres det ikke at man er fast ansatt i helseforetaket eller et underforetak, samtidig som man sitter på eiersiden eller har en betydelig aksjemajoritet i et firma.

INGEN KONKURRERENDE VIRKSOMHET

Tidligere har det vært slik at hvis man har en hovedstilling i helseforetaket, må man orientere foretaket om at man opererer pasienter i egen praksis. Overlege Glad Nordahl har ikke operasjonspasienter på Haukeland, det eksisterer

ingen konkurrerende virksomhet og han kan således ikke mistenkes for å rekruttere pasienter til egen praksis som er noe av bakgrunnen for de strenge habilitetsreglene.

Hvorfor tror du Helse Vest har skjerpet reglene?

– Desier de ikke vil havne i habilitetsproblemer, svarer Glad Nordahl. Dette er egentlig et yrkesforbud for overleger som ønsker å drive legevirksomhet i fritiden.

SKAL ORIENTERE ARBEIDSGIVER

– Men fritiden eier man selv, sier den tidligere overlegen. Arbeidsgiver skal orienteres om hva man gjør, men jeg kan ikke se at det er et juridisk problem eller brudd på forskriftene at man leverer inn et tilbud for å operere i en offentlig

godkjent avtalepraksis. Begge virksomhetene er i Helse Vest, men i dette tilfelle er det altså ikke tillatt. Legeforeningen har sagt seg villig til å vurdere å bistå i denne typen saker. Ville du være interessert i det?

Overlegen forklarer at han ikke ville ha tid til å vente på avgjørelsen. Venter han til KOFA har kommet til en konklusjon vil han ha satt seg ut av en posisjon for å kunne levere et anbud, mener han. Derfor så han ingen annen mulighet enn å si opp jobben på Haukeland.

Hva gjør du hvis du til tross for oppsigelsen likevel ikke får tilsagn på anbudet ditt?

– Da går jeg tilbake til Helse Bergen og stiller meg til disposisjon for sykehuset, så får jeg håpe på at de vil ha meg tilbake, smiler Glad Nordahl.

LEGEFORENINGENS HASTEVURDERING

I en kommentar til PSL skriver Legeforeningen at de i et svar fra Helse Vest RHF får opplyst at i gjeldende rammeavtale om kirurgiske tjenester for private sykehus står at avtale ikke kan inngås med «personell som har hovedstilling ved et helseforetak.» I avtalen med private spesialister er det samme begrensning som i den aktuelle utlysningen; det vil si at det ikke er anledning til å benytte personell som er ansatt i helseforetak underlagt Helse Vest RHF.

LEGEFORENINGENS FORELØPIGE KONKLUSJON I SAKEN:

Hovedspørsmålet blir om avgrensningen er lovlig, eller om ansatte/ansatte med deltidsstillinger kan inngi tilbud og Helse Vest RHF må vurdereabiliteten i hvert enkelt tilfelle, og heller avvise tilbudet dersom tilbyder etter en konkret vurdering er inhabil, skriver Legeforeningen i en mail til PSL og mener at spørsmålet er uklart.

Det er klart at habilitetsreglene skal tolkes strengt, og at kravet til habilitet skjerpes når det er en konkurransesituasjon. Dette fremgår av både av loven om offentlige anskaffelser, anskaffelsesforskriften, forvaltningspraksis, rettspraksis fra Norge og prinsipper utviklet i EU retten, skriver Legeforeningen. Likevel mener de at det kan være grunn til å stille spørsmål ved lovligheten av en absolutt avgrensning mot de som helt eller delvis er

ansatt i helseforetakene. For det første er det klart at det er RHF' et som både utlyser og tildeler kontraktene, og at dette antas å gi en avstand til de aktuelle tilbyderne som vil kunne ha betydning for habilitetsspørsmålet. Derfor mener Legeforeningen at det kan argumenteres med at den absolutte begrensningen er tvilssom, og at det kan være grunn til at det heller skal

gjøres en konkret habilitetsvurdering i det enkelte tilfellet. Gitt at rettsspørsmålet er uklart, er vår anbefaling at interesserte bør vurdere å levere tilbud. Dersom tilbudene avslås med begrunnelse i den aktuelle begrensningen, vil Legeforeningen vurdere å bistå i en eventuell klage til klagenemnda for offentlige anskaffelser.

Overlege Stein Helge Glad Nordahl har ingen operasjonspasienter på Haukeland. Dermed eksisterer det heller ingen konkurrerende virksomhet, mener spesialisten. Her fotografert på ØNH-Legenes høstmøte i Oslo i oktober.

FØLGENDE STÅR Å LESE I UTKAST TIL RAMMEAVTALE FOR PRIVATE SYKEHUS FRA HELSE VEST:

«Ved utføring av oppdrag etter denne avtalen er det ikke anledning å nytte personell som er ansatt i helseforetakene underlagt Helse Vest RHF.» I konkurransegrunnlaget for dette anbudet er det i tillegg presisert at det er et krav at: «Det kreves at tilbyder ikke har eiere eller aksjonærer (med vesentlig innflytelse i virksomhetens daglige drift) som også har ansettelsesforhold i Helse Vest RHF og underliggende foretak. Dette for å unngå habilitetskonflikt»

For privatpraktiserende spesialister er det inntatt en lignende begrensning: «Det er ikke anledning til å benytte personell som er ansatt i helseforetak underlagt Helse Vest RHF.»

I tillegg står det at det er et krav at

«...leverandøren ikke har eiere eller aksjonærer (med vesentlig innflytelse i virksomhetens daglige drift) som også har ansettelsesforhold i Helse Vest RHF og underliggende foretak.»

I følge Legeforeningens vurdering er hovedspørsmålet i saken lovligheten av begrensningen.

Pasientklager på avtalespesialistene øker

Antallet klager på avtalespesialistene har økt med 25% de siste tre årene. Det ble utbetalt 22 millioner kroner i erstatning fra NPE i samme periode. Men som avtalespesialist slipper du å betale.

TEKST OG FOTO: LOTTELISE FOLGE

- Vi ser eksempler på at gode rutiner kunne reddet pasienten, sier seniorrådgiver i NPE Tore Grøtholm.

De siste tre årene ble det meldt inn 142 klagesaker på avtalespesialister til Norsk pasientskadeerstatning. Av 151 saker hvor det ble fattet vedtak i den samme treårsperioden, fikk 108 pasienter avslag på klagen mens 43 pasienter fikk medhold.

SORG = SKYLD?

– Viktigheten av å snakke med pasienten når noe har skjedd, kan ikke understrekes nok, sier advokat og seniorrådgiver i NPE, Tore Grøtholm. Vi ser at noen av dem med størst skader er mest tilgivende, da er det gjerne fordi legen har uttrykt medfølelse og vært lei seg for det som skjedde, forteller og han og legger til at noen ganger kan det virke som om leger tror at hvis de uttrykker beklagelse, sorg og medfølelse med pasienten er det det samme som å innrømme skyld og det er det jo ikke. Grøtholm understreker også hvor viktig det er å føre en god journal og minner om

at dette er det eneste man har å vise for seg når man blir konfrontert med en klage.

Vanligvis er det rundt 1/3 av dem som henvender seg til NPE som får avslag, men blant klagenene på avtalespesialistene er det litt flere som får medhold enn i andre saker.

– Vi ser en del saker som aldri skulle vært meldt, men vi kommer også borti saker som burde vært meldt, men ikke blir det, forteller han.

” Mange foretak bruker lærdommen fra feil som er blitt gjort aktivt i sin informasjon og undervisning.